

Innst. 269 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 13 (2009–2010)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling 2009

Til Stortinget

1. Sammendrag

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling for valgperioden 2009–2013 består av følgende representanter:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Erna Solberg (H), leder	Tore Nordtun (A)
Marit Nybakk (A), nestleder	Siv Jensen (FrP)
Sverre Myrli (A)	Ivar Kristiansen (H)
Jan Arild Ellingsen (FrP)	Ola Borten Moe (Sp)
Heikki Holmås (SV)	Hans Olav Syversen (KrF)

Komitévervene er fordelt som følger:

<i>Komité</i>	<i>Medlem</i>
Politisk komité	Erna Solberg (delegasjonsleder) og Marit Nybakk
Forsvars- og sikkerhetskomiteen	Sverre Myrli og Heikki Holmås
Komiteen for sivile dimensjoner av sikkerhet	Siv Jensen og Ola Borten Moe
Komiteen for økonomi og sikkerhet	Tore Nordtun og Hans Olav Syversen
Vitenskaps- og teknologikomiteen	Jan Arild Ellingsen og Ivar Kristiansen

Spesialgruppen for
Middelhavsområdet
og Midtøsten

Jan Arild Ellingsen og Ivar
Kristiansen

For valgperioden 2005–2009 besto delegasjonen av følgende medlemmer:

<i>Medlemmer</i>	<i>Varamedlemmer</i>
Per Ove Width (FrP), leder	Eirin Faldet (A)
Marit Nybakk (A), nestleder	Sverre Myrli (A)
Tore Nordtun (A)	Jan Arild Ellingsen (FrP)
Jan Petersen (H)	Hans Olav Syversen (KrF)
Heikki Holmås (SV)	Alf Ivar Samuelsen (Sp)/ Lars Peder Brekk (Sp)

Alf Ivar Samuelsen erstattet Lars Peder Brekk 10. november 2008 som Senterpartiets medlem av delegasjonen.

1.1 Generelt

NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA) er en internasjonal organisasjon for parlamentarikere fra NATOs 28 medlemsland. I tillegg deltar 14 assosierte land og observatører fra ytterligere land og internasjonale organisasjoner. Forsamlingen ble opprettet i 1955 og har sekretariat i Brussel. Den ledes av en president som velges for 2 år. Det har utviklet seg en praksis med rotasjon mellom en nordamerikaner, en europeisk konservativ og en europeisk sosialist.

Forsamlingens formål er å arbeide for å fremme NATOs målsettinger og bidra til større åpenhet om NATOs politikk. Den engasjerer seg på de fleste områder som dekkes av Atlanterhavspakten. Som ledd i arbeidet vedtar forsamlingen anbefalinger ret-

tet til NATOs råd og medlemslandenes regjeringer og nasjonalforsamlinger. NATOs generalsekretær taler ofte under forsamlingens sesjoner og gir skriftlig svar på dens resolusjoner.

Sekretariatsfunksjonen for Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling ivaretas av Stortingets internasjonale sekretariat. Utenriksdepartementet betaler årlig kontingent til forsamlingen etter anmodning fra Stortinget.

Alle medlemmer av Stortingets delegasjon deltar på forsamlingens arrangementer gjennom året, herunder vår- og høstsesjonene, komitémøter og seminarer. Forsamlingen har et aktivt engasjement overfor nasjonalforsamlinger i ikke-medlemsland for å støtte demokrati og stabilisering. NATO PAs omfattende virksomhet gir mulighet til å styrke Stortingets kontakt med kollegaer på begge sider av Atlanteren i samtaler om forsvars- og sikkerhetspolitiske spørsmål, og med partnere og assosierte land.

1.2 Hovedspørsmål

Det viktigste temaet i 2009 var *utviklingen i Afghanistan* generelt og den NATO-ledede ISAF-operasjonen spesielt. Afghanistan ville være alliansens hovedprioritet også i årene fremover. Generalsekretær Anders Fogh Rasmussen understreket under høstsesjonen at Al Qaeda ikke lenger hadde baser i Afghanistan, men at organisasjonen umiddelbart vil etablere seg på nytt, skulle NATO trekke seg ut. Han la ikke skjul på at kostnadene for NATO, så vel personellmessige som økonomiske, var høye, men at kostnaden ved å trekke seg ut ville bli mye høyere.

Debattene dreide seg i stor grad om veien videre, og forsamlingen la til grunn at afghanske styrker og myndigheter gradvis måtte overta ansvaret for egen sikkerhet. NATOs treningsmisjon ville spille en sentral rolle i dette arbeidet, og flere delegasjoner la vekt på behovet for å gi treningsmisjonen nødvendig støtte og bistand. Generalsekretæren mente at man allerede neste år ville se økt ansvarsoverføring til afghanske styrker.

Parallelt økte erkjennelsen for at sivil bistand og utvikling ville stå sentralt i det videre arbeidet. Forsamlingen sluttet opp om at FN måtte lede og koordinere dette arbeidet, som ville kunne legge grunnlaget for en robust og langsiktig utvikling. På samme tid var det tvingende nødvendig at det ble stilt klare krav og forventninger til president Karzai og afghanske myndigheter om å bekjempe korrupsjon og narkotikaproduksjon, og å forbedre og profesjonalisere styresettet på alle nivåer.

Arbeidet med alliansens *nye strategiske konsept* skjøt fart i løpet av 2009, og etter invitasjon fra generalsekretæren arbeidet NATO PA med innspill i prosessen. Dette arbeidet ble inntil sesjonen i Oslo i mai ledet av tidligere stortingsrepresentant Jan Petersen.

Under høstsesjonen ble det sirkulert et foreløpig papir, og dette dannet grunnlaget for diskusjonene i de enkelte komiteer. Etter planene ville forsamlingens omforente innspill oversendes generalsekretæren våren 2010, i tide til alliansens endelige skriveprosess.

Det foreløpige utkastet som ble sirkulert i Edinburgh, tok i korte trekk utgangspunkt i artikkel 5-forpliktelsen og berørte forholdet mellom styrkenivå, gjennomføringsevne og ambisjoner. Det drøftet måter å håndtere nye trusler på («cyber security», maritim sikkerhet, energisikkerhet, masseødelegglesvåpen) og tok opp behovet for et mer forpliktende samarbeid med partnerland og andre internasjonale organisasjoner. Andre temaer som ble berørt, var artikkel 2 (bl.a. styrking av frie institusjoner og verdigrunnlaget de er bygget på) og artikkel 10 (alliansens geografiske grenser). Et sentralt punkt sett fra en parlamentarisk synsvinkel var behovet for bedre kommunikasjon med egne borgere for å styrke oppslutningen om NATOs kjerneverdier og gjennom dem, en balansert byrdefordeling og solidaritet i fremtidige militære operasjoner.

Nestleder for den norske delegasjon, Marit Nybakk, la i diskusjonen under høstsesjonen vekt på at arbeidsprosessen var vel så viktig som det endelige konseptet. Hun sa videre at Norge la vekt på at NATO måtte forbli en forsvarsallianse i stand til å ivareta felles sikkerhetspolitiske utfordringer, og at NATO måtte være et sentralt forum for transatlantisk dialog.

Et annet viktig temaområde var NATOs evne til å tilpasse seg nye sikkerhetsutfordringer. «Cyber defence», energisikkerhet, piratvirksomhet, spredning av masseødelegglesvåpen og klimaendringer, var eksempler på dette. Et stadig endret trusselbilde i hurtig utvikling krevde en langt mer fleksibel allianse. Diskusjonene berørte blant annet følgende oppgaver:

- militær transformasjon med vekt på mobilitet, fleksibilitet og utplasseringsevne («deployability»)
- sikre adekvate ressurser til nasjonale forsvarsbudsjetter, bruke midlene smartere («relevant capabilities»), felles styrkebidrag («pooling of resources»)
- videreutvikle et mer ansvarlig forhold til Russland og samarbeide om felles interesser, uten at dette gikk på bekostning av alliansens åpen dørpolitikk
- videreutvikle kontaktene med andre partnerland
- intern reformprosess for å forbedre prosedyrer, sikre bedre utnyttelse av egne ressurser og etterretning, gjøre det sivil-militære samarbeidet mer sømløst.

Sverre Myrli la under høstsesjonen frem rapporten «NATO and Cyber Defence». Erkjennelsen av forebyggende arbeid og operative tiltak mot cyberangrep var økende, og fra flere hold ble det pekt på behovet for å løfte problemstillingen inn i alliansens nye strategiske konsept. Rapporten pekte på behovet for en helhetlig strategi, og at NATO manglet kommando- og kontrollsystemer som tilpasset utfordringene. Flere etterlyste grundigere politisk debatt om cyber-trusler i medlemslandene. Det var ulike synspunkter på om nye trusler burde defineres inn som relevant for artikkel 5 eller om spørsmålet var bedre tilpasset artikkel 4 om konsultasjonsmekanismer.

I løpet av 2009 økte erkjennelsen i NATO PA om behovet for å styrke sin kompetanse på nordområde- og arktiske sikkerhetsspørsmål. Ikke minst hadde dette bakgrunn i det sterke fokus som de norske inn lederne hadde under vårsesjonen i Oslo. Nordområdene ble således tema i flere sammenhenger, og NATO PAs byrå besluttet å utnevne en nordområdekoordinator. Planer ble også lagt for en studietur til Grønland og Island, og i forlengelsen av dette en egen nordområde-rapport i løpet av 2010. Sikkerhetsutfordringer i nord ville likeledes komme på dagsordenen i NATO-Russland-parlamentarikerkomiteen i tiden fremover.

Under høstsesjonen ble Sverre Myrli valgt til leder av underkomiteen «Sub-Committee on Future Security and Defence Capabilities» i Defence and Security Committee. Jan Arild Ellingsen fortsatte som nestleder i «Science and Technology Committee», og Marit Nybakk ble valgt til leder av sosialistgruppen.

1.3 Vårsesjonen i Oslo 22.–26. mai 2009

Stortinget sto som vertskap for NATO PAs vårseksjon ultimo mai 2009. Stortinget arrangerte tilsvarende sesjoner i 1994 og 1987. Sesjonen, som fant sted i Oslo Kongressenter, samlet opp mot 750 deltakere fra NATOs medlems- og partnerland. Det forberedende arbeidet ble organisert som et prosjekt, og i alt 70 av Stortingets egne ansatte deltok i forberedelser og gjennomføring. Tilbakemeldingene fra deltakere og samarbeidspartnere var svært positive, både når det gjaldt det faglige innholdet, logistikken og de sosiale evenementene. Statsminister Jens Stoltenberg, utenriksminister Jonas Gahr Støre og miljø- og utviklingsminister Erik Solheim representerte den norske regjeringen med innlegg i plenum (statsministeren) og to av fagkomiteene. NATOs generalsekretær Jaap de Hoop Scheffer og FNs spesialrepresen-

tant for Afghanistan, Kai Eide, holdt begge også innlegg under plenumssesjonen.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Laila Gustavsen, Eva Kristin Hansen, Svein Roald Hansen, Sverre Myrli, Tore Nordtun og Helga Pedersen, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Morten Høglund, Siv Jensen, Peter N. Myhre og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark, Ivar Kristiansen og lederen Ine M. Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, understreker viktigheten av NATOs parlamentariske samarbeid og muligheten dette gir for styrket kontakt mellom parlamentarikere på begge sider av Atlanten. Komiteen ser det også som positivt at Stortingets delegasjon til NATO PA har et aktivt engasjement overfor nasjonalforsamlinger i ikke-medlemsland for å støtte demokrati og stabilisering.

Komiteen registrerer at det viktigste temaet i 2009 var utviklingen i Afghanistan generelt og den NATO-ledede ISAF-operasjonen spesielt, og at det er en økt erkjennelse i NATO for at sivil bistand og utvikling vil stå sentralt i det videre arbeidet og at FN må lede og koordinere dette arbeidet.

Komiteen registrerer også at arbeidet med alliansens nye strategiske konsept skjøt fart i løpet av 2009, og at NATO PA har gitt innspill i prosessen. NATOs evne til å tilpasse seg nye sikkerhetsutfordringer, «Cyber defence», energisikkerhet, piratvirksomhet, spredning av masseødeleggelsesvåpen og klimaendringer er også diskutert.

Komiteen vil understreke viktigheten av at NATO PA har kompetanse på nordområde- og arktiske sikkerhetsspørsmål og ser det som positivt at det er en økende erkjennelse om dette i NATO PA.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 13 (2009–2010) – årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling 2009 – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarsko

miteen, den 26. mai 2010

Ine M. Eriksen Søreide

leder

Laila Gustavsen

ordfører

